

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การดำรงอยู่ของการละเล่นพื้นบ้านชอล้านนา
ชื่อผู้เขียน	นางสาววนิดา ริกากรณ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.พศิน แดงจวง ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยงยุทธ เป็ลียนผดุง กรรมการ อาจารย์ วิสุทธิ์ วานิช กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบทบาททางสังคมของการละเล่นพื้นบ้านชอล้านนา และเงื่อนไขและปัจจัยที่ทำให้การละเล่นพื้นบ้านชอล้านนาดำรงอยู่ได้ในปัจจุบัน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยการสังเกต การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ศิลปินชอล ผู้เชี่ยวชาญด้านการละเล่นชอล นักวิชาการและผู้ชม ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้รับการตรวจสอบและจำแนกเป็นหมวดหมู่ แล้วนำเสนอโดยการบรรยายและการสรุปเชิงวิเคราะห์ โดยใช้กรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. บทบาททางสังคมของการละเล่นพื้นบ้านชอล้านนาใน 3 ด้าน ยังคงมีอยู่ ได้แก่

- ด้านการให้การศึกษ บทบาทในด้านนี้เน้นการถ่ายทอดความเชื่อและ

บทบาทหน้าที่ของคนในสังคม

- ด้านการเป็นสื่อในการรวมตัวของคนในชุมชน เวลาที่มีการแสดงชอลจะมีผู้ชมซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนในชุมชนซึ่งถือเป็นโอกาสหนึ่งที่คนในชุมชนได้มีโอกาสพบได้พูดคุยกัน และได้รับเรื่องราวจากการชมและฟังการแสดงชอล

- ด้านการเป็นสื่อพื้นบ้าน เป็นบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจใน

เหตุการณ์ปัจจุบัน โดยมีการร่วมมือกับหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนด้วย เช่นการร่วมรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ การต่อต้านยาเสพติด ของหน่วยงานสาธารณสุข และการรณรงค์การเลือกตั้งของกรมการปกครอง โดยจะมีการสอดแทรกเนื้อหาขณะมีการแสดงชอล

2. เงื่อนไขที่ทำให้การละเล่นพื้นบ้านชอล้านนาดำรงอยู่ได้แก่

- ความต้องการของผู้ชม/ผู้ฟัง และผู้ว่าจ้างที่ยังต้องการการละเล่นพื้นบ้านนี้อยู่ การปรับตัวของผู้เล่นขอให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ชม/ผู้ฟัง โดยมีการปรับตัวในหลายด้านได้แก่ รูปแบบการแสดง ลีลาท่าทาง คำร้อง ทำนอง การแต่งกาย และการแสดงอย่างอื่นประกอบ

3. ปัจจัยที่ทำให้การละเล่นพื้นบ้านชอล้านนาดำรงอยู่ได้แก่

- วัฒนธรรมประเพณีและพิธีกรรมบางอย่างของชุมชนต้องการขอไปแสดงเป็นองค์ประกอบ

- ค่าจ้างช่างขอไปแสดงไม่แพงเกินไป ทำให้คนพอมีฐานะสามารถจ้างคณะขอไปแสดงได้

- ช่องทาง/โอกาสในการแสดงผ่านสื่อโทรทัศน์ วิทยุ และการบันทึกเสียงลงตลับขाय ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

- กระแสการอนุรักษ์และการส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้มีการสืบทอดการแสดงขอ เช่นมีการสอนในโรงเรียนและการสอนสำหรับชมรมที่มีการก่อตั้งขึ้นในหมู่บ้าน

Thesis Title	Existence of Lanna So Folk Play		
Author	Miss. Wanida Rikakorn		
M.Ed.	Nonformal Edcation		
Examining Committee			
	Assoc. Prof. Dr.Phasina Tangchuang		Chairman
	Asst. Prof. Yongyudh Plianpadung		Member
	Lect.Visut Vanich		Member

Abstract

This thesis was aimed at examining the social role of Lanna So Folk play and conditions/factors sustaining its existence in the present time. The researcher collected field data via observations and interviews. Key informants comprised So artists, So folk play experts, academics and audience. Collected data were subsequently cross-checked, categorized and descriptively, analytically presented based on the predetermined conceptual framework. Findings were as follows:

1. So folk play still continued to play a social role in 3 areas.
  - Educationally speaking, it emphasized the transmission of popular beliefs, roles and functions of people in society.
  - It served as an integrating instrument banding community members together. During play performance, the audience, mostly comprising community members, had opportunities in addition to learning something from play stories/contents and being entertained, to meet and socialize.
  - As a folk medium, it served as a useful instrument in disseminating knowledge and understanding about contemporary phenomena working in colse association with both public and private organizations. Examples included

participation with public health agencies in AIDS Prevention and antinarcotic campaigns and/or with the Local Administration Department election campaigns. Campaign contents would be integrated and expressed during the play performance.

2. Conditions sustaining So folk play existence included the audience and employer continued needs for its performance, artists' adjustment to such needs, e.g., in terms of formats, styles and gestures, lyric, tones, costumes and other accompanying acts.

3. Factors sustaining such existence included

- the fact that certain community cultural and traditional rituals and ceremonies still continued to require So folk play performance as part of those events;

- available channels/opportunities open to those teams making it possible for them to perform through, for example, televisions and radios as well as sell their cassette tapes;

- the surge of the folk culture conservation and promotion sentiment helping make its existence and continuation possible. For example, it was taught in school and village-based clubs/associations formed for this particular purpose.